

DE MUNT KLAPPER

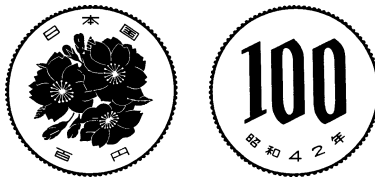
EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE vzw
Koninklijke Vereniging

Driemaandelijks tijdschrift

- 89 -

januari-februari-maart 2016

100 yen keizer Hirohito 1967, Japan

Vz. Cherry blossoms (kersenbloesems)

Bovenaan: 日本国 (*Nip-pon koku*) Land van de Rijzende Zon

Onderaan 百円 (*hyaku yen*) 100 yen

Kz. Een grote 100

Onderaan het jaartal: 昭和 42 年 (*Showa 42 nen*) = 1967

Kopernikkel 75 % Cu 25 % Ni, Ø 22,6 mm, 4,8 g, geslagen van 1967 tot 1988

Showa is de symbolische naam van Hirohito, die hij aannam toen hij de 124ste keizer van Japan werd in 1926, terwijl Hirohito zijn geboortenaam is. Dat is een gelijkaardig gebruik als bij de paus: onze huidige paus heeft als geboortenaam Jorge Mario Bergoglio, maar als symbolische naam Franciscus. Showa betekent letterlijk “Stralende Vrede”. Deze symbolische namen hebben te maken met de legende dat de Japanse keizers afstammen van de zonnegodin Amaterasu, de belangrijkste god van het Shintoïsme, de Japanse godsdienst. Ze werden beschouwd als “levende goden”. Japan noemt men trouwens het “Land van de Rijzende Zon” en de Japanse vlag toont een rode zon op een witte achtergrond.

Hirohito werd geboren in 1901 als zoon van de toenmalige kroonprins Yoshihito en kroonprinses Sadako. Dat was vrij ongewoon want het was al meer dan 100 jaar geleden dat er nog een troonsopvolger geboren was uit een keizerin of kroonprinses. Het was namelijk de gewoonte in Japan dat de keizer, naast zijn wettige echtgenote, ook nog verschillende concubines had, die fungeerden als leveranciers van jongens. Kroonprins Yoshihito zelf was de zoon van keizer Meiji en van lady Yanagiwara Naruko, een keizerlijke concubine, terwijl keizerin Shoken, de echtgenote van Meiji, geen kinderen had.

De keizerlijke mannelijke afstamming is in rechte lijn sinds 2600 jaar, en om dat te kunnen realiseren zijn er natuurlijk meerdere vrouwen per keizer nodig, want anders is het risico te groot dat er eens geen kinderen zijn of alleen meisjes. Tegenwoordig hebben de Japanse keizers zich natuurlijk geplooid naar de moderne cultuur en hebben maar één vrouw meer, want veelwijverij is niet meer van deze tijd. Met alle gevolgen van dien: de huidige kroonprins Naruhito heeft slechts een dochter en dat zwengelde het debat over de opvolgingsregels enorm aan, omdat de troonopvolger mannelijk moet zijn. Gelukkig werd dat probleem in extremis opgelost toen de broer van de kroonprins onverwacht nog een zoon kreeg in 2006.

De voorzijde van de munt toont de cherry blossoms. Cherry blossom is Engels voor kersenbloesem, de bloem van de Japanse kerselaar, ook bij ons goed gekend. Deze boom komt zeer veel voor in Japan en is een Japans symbool bij uitstek. Hij bloeit in april met prachtige roze bloemen en gezien de uitgestrektheid van Japan schuift dan een cherry blossom-front van het zuiden naar het noorden van het land. Zelfs de Keizerlijke Munt opent ieder jaar in april zijn domein langs de Yodo-rivier te Osaka voor een “cherry blossom viewing”, die elk jaar wordt bezocht door meer dan een miljoen mensen op een week tijd.

Al in 1921 toerde Hirohito reeds gedurende 6 maand door Europa, inbegrepen Groot-Brittannië, Frankrijk, Italië, Nederland en België. Het was vrij ongewoon voor een kroonprins om andere landen te bezoeken.

Hirohito bracht van zijn symbolische naam “Stralende Vrede” niet veel terecht, want gedreven door expansionisme en nationalisme sleurde hij zijn land mee in de Tweede Wereldoorlog.

De Tweede Wereldoorlog

Japan had begin 20ste eeuw reeds de Chinees-Japanse oorlog (1894-95) en de Russisch-Japanse oorlog (1904-05) gewonnen wat hun nationalisme ten top deed stijgen (in de Eerste Wereldoorlog speelde Japan maar een kleine rol aan de zijde van de geallieerden). Sindsdien was de Japanse invloed in Manchurië blijven groeien, wat niet naar de zin was van de ondertussen sterk geworden Chinese Nationalisten. In 1931 bezette Japan dan Manchurië volledig en verklaarde het in 1932 onafhankelijk onder de naam Manchukwo met een marionetten-regering. Dat leidde opnieuw tot oorlog met China die duurde van 1937 tot 1945 en waarbij bijna gans de Chinese kuststreek bezet werd. Japan sloot in 1940 een verdrag met Duitsland en Italië, die ondertussen in Europa de Tweede Wereldoorlog begonnen waren, waarbij het Japans leiderschap bij het scheppen van een “Nieuwe Orde” in Oost-Azië werd erkend. Japan bezette Frans Indochina (= Vietnam, Laos en Cambodja) en Nederlands Oost-Indië (= Indonesië): kolonies van ondertussen bezette landen in Europa.

In 1941 bombardeerde Japan Pearl Harbor op Hawaï, 10 uur later gevolgd door een aanval op de Filippijnen (een toenmalige Amerikaanse kolonie) die in de volgende maanden bezet werden. Dat was een zware klap voor de Verenigde Staten: het gaf Japan de hegemonie over de Stille Oceaan. Ze konden zich maar herpakken door de slag bij de Midway-eilanden te winnen in 1942. Ze veroverden in 1944 ook de Marianeneilanden Saipan, Tinian en Guam, waardoor Japan binnen het bereik kwam van de Amerikaanse bommenwerpers, gevolgd door de verovering van de eilanden Iwo Jima en Okinawa in 1945 waar men de extreem fanatieke Japanners leerde kennen. Dat zette de Amerikanen aan het nadenken.

Door Japan bezette gebieden in 1942

Op 16 juli 1945 werd in de Amerikaanse staat New Mexico met succes een nieuw wapen getest: de atombom. Die was bedoeld voor Duitsland maar ondertussen was de oorlog in Europa geëindigd. Na analogie met Europa stonden de Amerikanen voor een zeer moeilijke landing in Japan waarbij zeker honderdduizenden Amerikaanse levens zouden verloren gaan. Dat deed president Harry Truman beslissen om 2 atombommen te gooien op de Japanse steden Hiroshima en Nagasaki op 6 en 9 augustus 1945 waardoor er een onmiddellijk einde kwam aan de Tweede Wereldoorlog. De Japanse capitulatie werd officieel getekend op 2 september 1945 op het Amerikaanse slagschip USS Missouri in de baai van Tokyo terwijl demonstratief honderden oorlogsvliegtuigen overvlogen. Daarbij werd Japan binnen zijn oude grenzen teruggedrongen.

De Japanse delegatie op de USS Missouri op 2 september 1945

De meeste Japanse regeringsleden werden ter dood veroordeeld, een straf die effectief ook uitgevoerd werd, voor zover ze al geen zelfmoord gepleegd hadden. Wegens zijn goddelijke status durfden de Amerikanen echter niet raken aan keizer Hirohito, ook al had hij veel schuld aan de oorlog. Wel dwongen de Amerikanen hem in 1946 publiekelijk zijn goddelijke status te verwerpen en toe te geven dat hij ook maar een mensenkind was: een zware vernedering voor de keizer. In een nieuwe grondwet was hij nog slechts het “symbolisch staatshoofd”, werd ook de niet-agressie vastgelegd en mag Japan geen offensief leger meer hebben.

In de jaren na de oorlog deed het keizerlijk hof enkele pogingen om de voormalige god-keizer wat menselijker voor te stellen bij het Japanse publiek. Maar door Hirohito's wereldvreemdheid en verlegenheid was dat beslist geen succes en hij trok zich terug uit het openbare leven. De buitenwereld zag voortaan slechts een keurige, kleine, wuivende man in een stijf jacquet achter het raam van een limousine of op een ver en hoog balkon. Hij hield zich liever bezig met het bestuderen van de marinebiologie en schreef een aantal vakkundige en goed ontvangen artikelen over neteldieren.

Hij brak ook met de traditie dat regerende keizers Japan nooit verlaten: hij ontmoette in 1971 de Amerikaans president Nixon in Alaska en bezocht enkele landen in Europa: Groot-Brittannië, Nederland en België. Hij sprak daarbij in een typisch Japanse vormelijke stijl zijn spijt uit over de oorlog en wat daarin gebeurde. In Nederland werd er zwaar betoogd tegen zijn komst. In 1975 bracht hij ook nog een bezoek aan het Witte Huis in de Verenigde Staten en ontmoette hij president Gerald Ford.

Na de Tweede Wereldoorlog was het Japanse nationalisme afgekoeld en kon de zo typische oosterse energie aangewend worden voor economische doeleinden. Japan was niet militair betrokken in de Koreaanse oorlog (1950-1953) maar werd wel door Amerika gebruikt als land van waaruit de meeste bevoorrading kwam. Dat gaf een enorme impuls aan de economie om deze terug op gang te brengen. Daarna legde Japan zich toe op het kopiëren van westerse producten die als massaproduct op de wereldmarkt gebracht werden, maar dat evolueerde snel naar eigen creativiteit die van Japan de economische grootmacht maakte die het vandaag is.

Hirohito overleed in 1989 aan kanker. Hij was de langst regerende keizer ooit. Zijn zoon Akihito volgde hem op.

Medailles

schaal ¾

- Vz. Hoofd van keizer Hirohito $\frac{3}{4}$ naar rechts en van koning Boudewijn naar links. Bovenaan een chrysant en een kroon. In de afsnede rechts: R. CLIQUET, onderaan: 1971
- Kz. Het koninklijk paleis te Brussel. Bovenaan het kleinzegeel van de Belgische staat.

Onderaan: MCMLXXI / MADE BY / FONSON·BELGIUM / fabrieksmerk van Fonson

Rondom: – VISITE DE L'EMPEREUR DU JAPON AU ROI DES BELGES –
BEZOEK VAN DE KEIZER VAN JAPAN AAN DE KONING DER BELGEN

Deze medaille van René Cluquet werd geslagen ter gelegenheid van het bezoek van Hirohito aan België in 1971. De Belgische koninklijke familie heeft namelijk zeer goede relaties met de Japanse keizerlijke familie. De voorzijde toont de hoofden van Hirohito en koning Boudewijn. De keerzijde toont het koninklijk paleis van Brussel. De medaille bestaat in zilver en brons Ø 66, 50 en 34 mm, goud Ø 50 en 34 mm, en werd geslagen door de firma Fonson. Ze werd vervaardigd voor verspreiding in Japan door een Japans bedrijf.

schaal ¾

Vz. Hoofd van keizer Hirohito ¾ naar rechts. In de afsnede: R. CLIQUET

Kz. Nijubashi-brug met het keizerlijk paleis in Tokyo. In de afsnede links en rechts:
1901 / 1989

In de afsnede: 昭和天皇 (*Sho-wa ten-no*) Showa keizer / 裕仁 (*Hiro-hito*) / HIRO
HITO

1989 was het jaar van Europalia-Japan in België: een serie tentoonstellingen over Japanse kunst en cultuur. Bij die gelegenheid werd in België een medaille uitgegeven met als voorzijde het hoofd van Hirohito gegraveerd door René Cluquet, en als keerzijde het keizerlijk paleis in Tokyo, gegraveerd door de Japanse kunstenaar Keiichi Uryu (1919-1992). De medaille bestaat in verzilverd brons en brons Ø 70 mm en werd geslagen door de firma Fibru. In 1989 was René Cluquet (1899-1977) echter al overleden. Men nam de gravure van het hoofd van Hirohito over van de medaille uit 1971.

Dat ze in het Westen keizer genoemd worden is slechts een vertaling. Tenslotte is tenno een veel oudere titel dan keizer, want er waren al Japanse keizers vanaf 600 v.C., terwijl het woord keizer uitgevonden werd door de opvolgers van Julius Caesar rond het begin van onze jaartelling, die daarmee ook hun goddelijkheid wilden benadrukken. Het woord keizer was dus wel een goede vertaling, maar vermits de Japanse keizers vandaag geen goddelijke status meer hebben zou men evengoed of beter de vertaling koning kunnen gebruiken. Maar om historische redenen blijft het natuurlijk keizer.

Bibliografie

Wikipedia, *Tweede Wereldoorlog*, http://nl.wikipedia.org/wiki/Tweede_Wereldoorlog

Wikipedia, *Hirohito*, <http://nl.wikipedia.org/wiki/Hirohito>

日本貨幣カタログ *The catalog of Japanese coins and bank notes*, Tokyo 1999.

Leopold Verbist